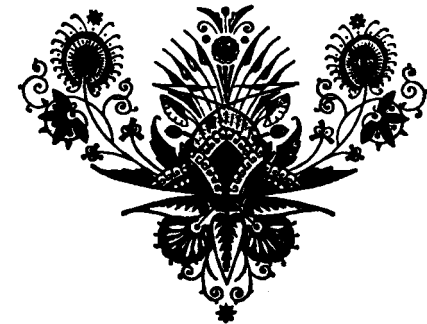

ALAN GARNER

LEGENDA O SOVI

Ilustrovaó Bob Harvi

Preveo
Goran Skrobonja

■ Laguna ■

Naslov originala

Alan Garner
THE OWL SERVICE

Text Copyright © Alan Garner 1967
Illustrations Copyright © Bob Harvey 1998
Decorations from the original plates by Griselda Greaves
Translation © Translated under licence from
HarperCollins Publishers Ltd

Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

Posvećeno Sini

Sove su nemirne.
Ljudi su ovde ginuli,
Dobri ljudi iz loših razloga,
Koje je bolje zaboraviti.

R. S. Tomas

Podići ću kulu za svoju ljubav
Kraj bistre kristalne fontane,
I na nju ću postaviti
Sve cvetove iz planine.

Narodna pesma

Posesivni roditelji retko požive dovoljno dugo da
vide plodove svog sebičluka.

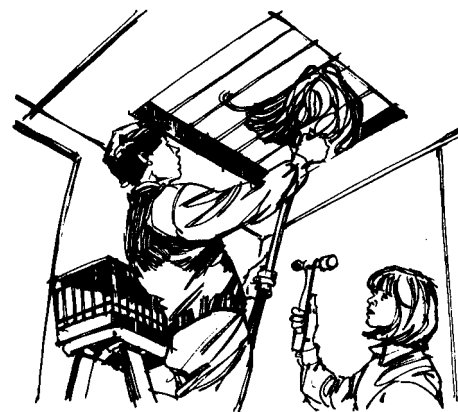
Radio Tajms (15. 9. '65)

SADRŽAJ

Prvo poglavlje	11
Drugo poglavlje	17
Treće poglavlje	26
Četvrto poglavlje	33
Peto poglavlje	39
Šesto poglavlje	47
Sedmo poglavlje	52
Osmo poglavlje	58
Deveto poglavlje	64
Deseto poglavlje	75
Jedanaesto poglavlje	81
Dvanaesto poglavlje	94
Trinaesto poglavlje	99
Četrnaesto poglavlje	105
Petnaesto poglavlje	112
Šesnaesto poglavlje	118
Sedamnaesto poglavlje	131
Osamnaesto poglavlje	137
Devetnaesto poglavlje	145
Dvadeseto poglavlje	152
Dvadeset prvo poglavlje	159
Dvadeset drugo poglavlje	164
Dvadeset treće poglavlje	169
Dvadeset četvrto poglavlje	175
Dvadeset peto poglavlje	182
Dvadeset šesto poglavlje	188
Dvadeset sedmo poglavlje	196
<i>Pogovor Alana Garnera</i>	<i>207</i>

NAPOMENA: Dužnik sam Beti Grivs, koja je primetila šaru; profesoru Gvinu Džonsu i profesoru Tomasu Džonsu za dozvolu da u tekstu koristim materijal koji je pod autorskim pravom, i Daidu Risu Silvernu za strpljenje.

A.G.

PRVO POGLAVLJE

„I? Da li te još boli stomak?“

Gvin je provirio iza vrata. Alison je sedela na gvozdenom krevetu s mesinganim kuglama. Na porcelanskim stubovima video se mali Bahun, a ispod jedne noge bilo je podmetnuto parče pločice zbog neravnine u podu.

„Dosadno mi je“, reče Alison. „I pretoplo.“

„Teži slučaj“, reče Gvin. „Nisam mogao da pronađem ništa od knjiga, pa sam doneo jednu iz škole. Trebalo bi da je čitam za lektiru, ali slobodno se posluži: izgleda da je smrtno dosadna.“

„Svejedno, hvala“, reče Alison.

„Rodžer je otišao da se okupa. Treba ti društvo, zar ne?“

„Ne moraš da se žrtvuješ zbog mene“, reče Alison.

„Dobro“, reče Gvin. „Zdravo, onda.“

Spustio se postrance na rukama niz ogradu stepeništa sve do prizemlja.

„Gvine!“

„Da? Šta je bilo? Je li ti dobro?“

„Brzo!“

„Hoćeš lavor? Povратиćeš, zar ne?“

„Gvine!“

Potrčao je natrag. Alison je klečala na krevetu.

„Slušaj“, reče ona. „Čuješ li to?“

„Šta?“

„Taj zvuk iz tavanice. Slušaj.“

U kući je bilo tiho. Mostin Luis-Džons je dozivao ovce na planini; a nešto je grebalo u tavanici iznad kreveta.

„Miševi“, reče Gvin.

„Preglasno je“, reče Alison.

„Onda pacovi.“

„Ne. Slušaj. To je nešto jako.“

„Treba im potkresati kandže.“

„Nisu to pacovi“, reče Alison.

„Jesu pacovi. Hodaju po daskama: zato su tako glasni.“

„Čula sam to prve noći po dolasku“, reče Alison, „i svake noći otad; nekoliko minuta pošto odem na spavanje.“

„To su pacovi“, reče Gvin. „Veoma osioni.“

„Ne“, reče Alison. „To je nešto što pokušava da izađe. Grebanje je svake noći malo glasnije. A danas – najglasnije do sada – i ne čuje se stalno.“

„Sigurno su se do sada već umorili“, reče Gvin.

„Danas – grebalo je samo kad me je mnogo bolelo. Zar to nije čudno?“

„Ti si čudna“, reče Gvin. Zatim se pope na krevet i zalupa po tavanici. „Hej, ti tamo! Briši!“

Postelja je zazvečala kad je pao, tresnuo i uspravio se, zagledan otvorenih usta u Alison. Njegovo kucanje dobilo je odgovor.

„Gvine! Uradi to opet!“

Gvin ustade.

Kuc, kuc.

Greb, greb.

Kuc.

Greb.

Kuc kuc kuc.

Greb greb greb.

Kuc – kuc kuc.

Greb – greb greb.

Gvin zviznu. „Hej“, reče. „Ovi pacovi bi trebalo da pohađaju srednju školu u Ejberistvitu.“ On skoči s kreveta. „Gde li sam samo to video? – Znam: tu, u plakaru.“

Gvin otvori vrata kraj kamina spavaće sobe. Bio je to uzak prostor nalik na ormar, a u tavanici su se nalazila vratanca.

„Trebaju nam merdevine“, reče Gvin.

„Zar ne možeš da dohvatiš ako staneš na umivaonik?“, upita Alison.

„Previše nesigurno. Treba nam oslonac da se popnemo i čekić. Reza je zarđala. Idem da donesem iz štale to što nam treba.“

„Nemoj dugo da se zadržavaš“, reče Alison. „Unervozila sam se.“

„Gvinovi obrazovani pacovi: šta kažeš na to? Dobićemo svoju emisiju na teliški.“

Vratio se s merdevinama, čekićem i kavezom za hvatanje.

„Mama mi je u kuhinji, tako da nisam mogao da uzmem mamac.“

„Imam ja malo čokolade“, reče Alison. „Sa voćem i lešnicima: može li to?“

„Dobro“, reče Gvin. „Daj odmah.“

Nije imao prostora da jako zamahne čekićem, te su mu rđa i stara boja padale po licu.

„Prefarbano je“, reče. „Tu se niko nije peo godinama. Ah. Evo ga.“

Zarđala reza se pomerila. Gvin siđe po Alisoninu baterijsku lampu. Obrisa sočivo rukavom i namignu joj.

„Ako ništa drugo, ovo ih je učutkalo.“

Kako je to rekao, grebanje se začu na vratima iznad njegove glave, glasnije nego pre.

„Ne moraš da otvaraš“, reče Alison.

„Pa da se oprostim od slave i bogatstva?“

„Ne podsmevaj se tome. Ne moraš da mi pomažeš. Gvine, oprezno. Zvuči baš oštro: snažno i oštro.“

„Ama ko se podmeva, devojčice?“ Doneo je suvu resastu metlu s odmorišta i prislonio glavu uz kapak u tavanici. Grebanje prestade. On snažno gurnu i kapak se otvori s treskom. Odozgo se spusti oblak prašine.

„Svetlo je“, reče Gvin. „U krov je ugrađeno stakleno okno.“

„Samo pažljivo“, reče Alison.

„’Ima li koga?’, reče Putnik – jaravaravaravara!“ Gvin zavitla metlom kroz otvor. „Vidiš, nema ničeg.“

Popeo se tako da mu se glava našla iznad greda. Alison je prišla podnožju merdevina.

„Puno prljavštine i slame. Dolaziš?“

„Ne“, reče Alison. „Uhvati me kijavica od te prašine. Alergična sam.“

„Oseća se nešto“, reče Gvin, „nekakav miris: ne mogu baš – da, kao cvetovi kozje brade. Čudno. Mora da ga vetar donosi sa reke. Crepovi kao da su usijani.“

„Možeš li da vidiš uzrok buke?“, upita Alison.

Gvin se uhvati za obe strane vrata i izdiže se na mišiće.

„Ovde samo stoje rezervoari za vodu i tako to“, reče on. „Nije pravo potkrovlje. Ali sačekaj malo!“

„Kuda ćeš? Pazi tamo.“ Alison začu kako se Gvin kreće po tavanu.

U najmračnijem uglu, preko greda je ležala daska, a na njoj kompletan servis za ručavanje: zdepaste kule tanjira, hrpa posuda, sve to prekriveno prljavštinom, slamom, životinjskim izmetom i pocrnelim ostacima ptičjih gnezda.

„Šta je to?“, reče Alison. Popela se uz merdevine i prinela maramicu nosu.

„Tanjiri. Gomila.“

„Jesu li polomljeni?“

„Koliko vidim, ništa im ne fali osim što su prljavi. Prilično su lepi – kroz slamu svetluca zelena i zlatna boja.“

„Skinij jedan da ga operemo.“

Alison vide kako Gvin podiže tanjir sa vrha najbliže hrpe, a onda on posrnu i noga mu umalo ne propade kroz tavanicu između greda.

„Gvin! Ti si to?“

„Ups!“

„Siđi, molim te.“

„Dobro. Samo časuk. Ovde je toliko vruće da moram da čkiljim.“

On priđe vratima i dade tanjir Alison.

Gvin siđe i priđe vrhu stepenica.

„Šta hoćeš, mama?“

„Donesi mi dve glavice salate iz bašte iza kuhinje!“, odjeknu odozdo glas njegove majke. „I požuri s tim!“

„Zauzet sam!“

„Nisi!“

Gvin iskrivi lice. „Ti operi tanjir“, reče on Alison. „Odmah se vraćam.“ Pre nego što je sišao niz stepenice, Gvin je ostavio kavez sa zamkom na tavanu i zatvorio vrata.

„Zašto si to uradio? Nisi ništa video, jelda?“, reče Alison.

„Nisam“, reče Gvin. „Ali ima izmeta. I dalje bih da znam kakvi su to pacovi što umeju da broje.“

DRUGO POGLAVLJE

Rodžer je odšljapkao po plicaku do obale. Na tlu blizu njega stajala je kamena ploča i on se izvalio poleđuške u moru gustog i visokog cveća kozje brade koje je raslo oko njenog podnožja. Hvatao je stabljike i navlačio beličaste cvetove iznad lica da se zaštiti od sunca.

Kroz cvetove je video trag mlaznjaka koji se kretao po nebu, ali čuo je samo reku i nekog seljaka koji je negde u dolini dozivao ovce.

Planine su zbog vrućine imale meke obrise. Greben nad kućom, sa šumarkom jela na vrhu, crneo se spram letnjeg svetla. Udisao je svež i opojan miris cveća. Osećao je kako su mu udovi teški od sunca.

Nešto prolete kraj njega, treptaj tame na lišću. Bilo je teško, brzo i snažno je tresnulo. Osetio je podrhtavanje kroz kamen i začuo krik.

Rodžer je skočio na noge, spustio se u čučanj, raširio ruke, ali dolina je bila pusta, a krik se prekinuo: uhvatio je njegov odjek u dalekom glasu seljaka i ptičjem zovu u planini. Nikoga nije bilo na vidiku: srce mu je brzo tuklo i bilo mu je hladno pod vrelinim suncem. Pogledao je sebi u ruke. Cveće ga je poseklo i na dlanu su mu ostale crvene kapi. Zaudaralo je na koze.

Naslonio se na kamen. Planina je visila iznad njega, spremna da ispuni dolinu. „Brrr...“ Protrljao je mišice i noge pesnicama. Koža mu je bila gruba i sav se naježio. Pogledao je reku uzduž i popreko, vodu koja je kao ulje klizila ispod drveća i prelivala se preko kamenja. „Šta je kog đavola sad to bilo? Akustika? Zvučna varka? I ta brda – nema šanse da čovek ne skrene zbog njih.“ Pribio se leđima uz kamen. „Ne mrđaj. Posmatram te. Tako je već bolje – šta?“

U kamenu je bio otvor. Okrugao i gladak, pružao se kroz čitav kamen. Opipao ga je šakom pre nego što ga je ugledao. Zar je namerno tako izbušen, ili je kamen slučajno takav?, pomislio je. Traćenje vremena ukoliko nije prirodno: ipak, vešto je i precizno odrađeno. „Au, kakva slučajnost!“ Pogledao je kroz otvor kako bi video da li je pravilan, i spazio greben sa jelama iznad kuće. Drveće je bilo precizno uokvireno otvorom... „Brrrr, obuci nešto.“

Rodžer pođe od reke kroz baštu.

Hju Hafbejkon grabuljao je šljunak na prilaznom puteljku ispred kuće i razgovarao sa Gvinom, koji je udarao jednom glavicom salate o drugu kako bi otresao zemlju sa korenja.

„Divan dan za plivanje“, reče Hju.

„Da“, reče Rodžer. „Savršen.“

„Divan.“

„Da.“

„Plivao si?“, upita Hju.

„Zato su na meni kupaće gaćice“, reče Rodžer.

„Divan dan za to“, reče Hju. „Za plivanje.“

„Da.“

„U vodi“, reče Hju.

„Moram da se presvučem“, reče Rodžer.

„Poći ću sa tobom“, reče Gvin. „Hoću da popričamo.“

„Taj čovek je ćaknut“, primeti Rodžer kad su se dovoljno udaljili da ih niko ne čuje. „Lud je sto posto.“

Seli su na terasu. Bila je u hladu zbog strmine, a ispod njih je reka svetlucala kroz drveće. „Požuri onda“, reče Rodžer. „Hladno mi je.“

„Nešto se upravo dogodilo“, reče Gvin. „Na tavanu iznad Alisonine sobe čulo se grebanje.“

„Miševi“, reče Rodžer.

„To sam i ja rekao. Ali kad sam pokucao da ih uplašim i oteram – oni su odgovorili kucanjem.“

„Ma daj!“

„Jesu, jesu. Onda sam se popeo da pogledam. Tamo je gomila prljavih tanjira: mora da vrede koju funtu.“

„O? Zanimljivo. Jesi li ih sneo odozgo?“

„Jedan. Alison ga pere. Ali šta ćemo s grebanjem?“

„Moglo bi da bude bilo šta. Ali ti tanjiri: kakvi su? I zašto su tamo?“

„Nisam mnogo šta mogao da vidim. Pitao sam Hju za njih.“

„I?“
 „Rekao je: 'Pazi kako je gledaš.'“
 „Koga? Ali? Kakve ona veze ima s tim?“
 „Ne Alison. Ne znam na koga je mislio. Kad sam mu rekao da sam pronašao tanjire, načas je prestao da grabulja i rekao to: 'Pazi kako je gledaš.' Onda si ti naišao.“
 „Kažem ti, čovek je odlepio. Zašto ga uopšte zovu Hafbejkon?“
 „Zbog velškog imena: Hju Hanerhob“, reče Gvin. „Hju Hafbejkon: Hju Slaninar; zovu ga i ovako i onako.“
 „Priliči mu.“
 „To je nadimak“, reče Gvin.
 „Kako se zaista zove?“
 „Ne verujem da i sam zna. Rodžere? Ima još nešto. Ne želim da mi se smeješ.“
 „U redu.“
 „Pa, kad sam podigao tanjir na vrhu, osetio sam nešto veoma čudno. Nekakvo peckanje u rukama, i sve mi se zamutilo – znaš ono kad ponekad slika izgubi oštrinu, a onda se vrati? Bilo je tako; samo, kad sam ponovo video kako treba, bilo je drugačije. Nešto se promenilo.“
 „Kao kad posmatraš nekoga ko spava, pa se taj probudi“, reče Rodžer. „Ne pomeri se, ništa se ne dogodi, ali znaš da je budan.“
 „Tako je!“, reče Gvin. „Tako je! Tačno! Bolje od onog što sam pokušavao da kažem! Ala si ti bistar!“
 „Znaš li bilo šta o kamenu sa otvorom dole kod reke?“, reče Rodžer.
 „O velikoj ploči?“, reče Gvin.
 „Da, tu u dolini.“

„Biće da je to Gronvov* kamen, ali ne znam zašto se tako zove. Pitaj Hjua. On celog života radi na imanju.“
 „Ne hvala. Izrecitovao bi mi izveštaj sa Londonske berze.“
 „Zašto te to uopšte zanima?“, reče Gvin.
 „Tamo sam se sunčao“, reče Rodžer. „Hoćeš li da se popneš i vidiš šta je Ali uspela da uradi s tvojim tanjirom?“
 „Samo časak“, reče Gvin. „Moram da ovo odnesem mami u kuhinju. Vidimo se tamo.“
 Rodžer se brzo presvukao i popeo kod Alison. Njegova soba bila je neposredno ispod njene, u prizemlju.
 Alison je sedela nagnuta nad tanjirom koji je držala na kolenima. Tanjir je bio prekriven listom papira po kojem je nešto crtala olovkom.
 „Šta to Gvin kaže da ste našli?“, reče Rodžer.
 „Samo što nisam završila“, reče Alison. Pomerala je papir dok je crtala. „Eto! Šta misliš o tome?“ Bila je zajapurena.
 Rodžer uze tanjir i okrenu ga naopako. „Nema oznake proizvođača“, reče. „Šteta. Mislio sam da bi to moglo biti pravo otkiće. Ovo je obično: debelo; ne вреди mnogo.“
 „Tupane! Pogledaj šaru!“
 „Da. Pa?“
 „Zar ne vidiš šta je to?“
 „Apstraktni crtež zelenom bojom oko ivice, sa malo grube pozlate.“
 „Rodžere! Zar se namerno praviš glup? Pogledaj ovaj deo. To je glava sove.“

* Varijanta imena *Goronwy*, lika iz velške mitologije, ljubavnika Blodajvedinog. Pokušao je da ubije njenog muža Lej Lau Gafesa, ali je umesto toga sam poginuo. (Prim. prev.)

„Da? Pa, možda i jeste, ako tako želiš. Tri lisnate glave sa tom cvetnom apstrakcijom između svake od njih. Da: valjda jeste.“

„Nema tu ničeg apstraktnog“, reče Alison. „To je telo. Ako bi skinuo crtež sa tanjira i spojio ga, dobio bi celu sovu. Vidiš. Iskopirala sam dva dela šare, i treba samo da okreneš glavu ukrug sve dok ne bude naopako, a onda da je spojiš sa glavnom šarom tamo gde prati rub tanjira. I evo ti. Sova – glava, krila, sve to.“

„Dobro, sova“, reče Rodžer. „Sova na kojoj je neko sedeo.“

„Čekaj malo“, reče Alison i počeo da opseca crtež makazama. Kada je završila, gurnula je glavu napred, savila je i ubacila raširene noge, skupila kandže i postavila sovu na kraj svog čiraka.

Rodžer se nasmeja. „Da! Tako je! Sova!“

Bila je to sova: stilizovana, cvetna sova. Zbog savijenih nogu leđa su joj bila pogurena, tako da je celo telo stajalo kruto kao u sove. Zurila je besno ispod gustih veđa.

„Ne, pa to je stvarno dobro“, reče Rodžer. „Kako si smislila sve to – kopiranje i način savijanja?“

„Uočila sam to čim sam oprala tanjir“, reče Alison. „Bilo je očigledno.“

„Zar jeste?“, reče Rodžer. „Ja se toga nikad ne bih setio. Sviđa mi se on.“

„Ona“, reče Alison.

„I to umeš da razlikuješ? U redu. Ona. Sviđa mi se ona.“ On kucnu olovkom po sovinoj glavi, tako da se telo zaljuljalo na svom sedalu. „Zdravo živo.“

„Ne radi to“, reče Alison.

„Šta?“

„Ne diraj je.“

„Jesi li dobro?“

„Daj olovku. Moram još malo da radim“, reče Alison.

„Stavio sam salatu kod sudopere“, viknu Gvin. „Idem kod Alison.“

„Čekaj, mali“, reče njegova majka. „Te glavice treba oprati. Imam samo dve ruke.“

Gvin odseče korenje u čabar za pomije i pusti vodu u sudoperu. Majka izađe iz ostave. Pripremala se da mesi hleb. Gvin iskida listove salate i ubaci ih u vodu. Dugo nisu progovorili ni reč.

„Kazala sam ti da požuriš sa salatom“, reče majka. „Išao si čak u Ejber po to?“

„Pričao sam“, reče Gvin.

„O?“

„Sa Rodžerom.“

„Pričao si sa Hafbejkonom“, reče majka. „Imam ja oči.“

„Pa?“

„Rekla sam ti da nema šta da pričaš s njim, zar ne?“

„Zastao sam samo na sekund.“

„Dalje od te matore budale, čuješ li me? Kažem ti, mali!“

„Nije on baš toliko mator“, reče Gvin.

„Da nisi tako pričao sa mnom“, reče njegova majka. „Hoćeš da te šljisnem? Nema problema ako je tako.“

„U ovoj salati ima puževa golaća“, reče Gvin.

„A i govorio si na velškom.“

„Hju se ne snalazi najbolje s engleskim. Ne ume da kaže ono što misli.“